YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (viides jaosto)

16 päivänä tammikuuta 1996 *

Asiassa T-108/94,

Elena Candiotte, vapaa taiteilija, kotipaikka Jambes (Belgia), edustajanaan asianajaja Jean-Noël Louis, Bryssel, prosessiosoite Luxemburgissa c/o fiduciaire Myson SARL, 1 rue Glesener,

kantajana,

vastaan

Euroopan unionin neuvosto, asiamiehinään oikeudellisen yksikön neuvonantaja Yves Crétien ja virkamies Diego Canga Fano, prosessiosoite Luxemburgissa c/o Euroopan investointipankin lakiasiainosaston pääjohtaja Bruno Eynard, 100 boulevard Konrad Adenauer,

vastaajana,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

jossa kantaja vaatii,

i) että yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kumoaa

— taiteilijakilpailun 93/S 21-3373/FR valintakomitean neuvoston nimissä tekemän päätöksen, joka on annettu kantajalle tiedoksi 14.1.1994 päivätyllä kirjeellä ja jonka mukaan kantajaa ei hyväksytty kilpailun toiseen vaiheeseen,

— valintakomitean päätöksen, jolla kansalliset työryhmät valtuutettiin suorittamaan kunkin maan alueelle sijoittautuneiden taitelijoiden hakemusten esikarsinta,

— valintakomitean päätöksen, jolla kussakin jäsenvaltiossa suoritettavan esikarsinnan läpäisevien taiteilijoiden määräksi vahvistettiin kolme,

— valintakomitean päätöksen, jolla ilman enempää arviointia laadittiin lista kilpailun toiseen vaiheeseen hyväksytyistä taiteilijoista;

ii) että neuvosto velvoitetaan maksamaan kantajalle valintakomitean päätöksistä hänen arvionsa mukaan aiheutuneesta vahingosta yhden ecun symbolinen vahingonkorvaus, etenkin siltä osin kun hänen hakemuksensa hylättiin,

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: puheenjohtaja R. Schintgen sekä tuomarit R. García-Valdecasas ja J. Azizi,

kirjaaja: H. Jung,

ottaen huomioon kirjallisessa menettelyssä ja sen jälkeen 9.11.1995 pidetyssä suullisessa käsittelyssä esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Kanteen perusteena olevat tosiseikat

1 Neuvosto muodosti 12.6.1989 tekemällään päätöksellä komitean, jonka tehtävänä oli valita neuvoston ja sen alaisten yksikköjen uuteen Brysselissä sijaitsevaan rakennukseen sijoitettavat taideteokset (1 artikla ja 4 artiklan 1 kohta). Näiden hankintojen toteuttamiseksi valintakomitealle annettiin kyseisellä päätöksellä tehtäväksi "pysyvien taideteosten valintamenettelyn järjestäminen" ja "taideteosten ja taiteilijoiden valinta" (4 artiklan 2 kohta). Valintakomitean tehtävänä oli järjestää "neuvoston nimissä kilpailu, —— joka on avoin kaikille Euroopan yhteisön jäsenvaltioiden taiteilijoille; joka voitaisiin kuitenkin järjestää kaksivaiheisena, mikäli hakijoiden määrä nousisi kovin suureksi" (5 artikla, 1 kohta). Valintakomiteaan

kuului viisitoista jäsentä, yksi kustakin jäsenvaltiosta, arkkitehtien edustaja, neuvoston pääsihteeristön edustaja sekä neuvoston henkilöstökomitean edustaja, jotka olivat kaikki jäsenvaltioiden tai edustamiensa toimielinten tehtävään nimeämiä (2 artikla). Valintakomitean oli tehtävä päätöksensä yksinkertaisella enemmistöllä vähintään yhdentoista jäsenen läsnäollessa (6 artiklan 2 kohta).

2 Neuvosto nimitti samana päivänä kaikki valintakomitean viisitoista jäsentä todettuaan, että jäsenvaltiot, rakennuksen arkkitehdit, neuvoston pääsihteeristö ja henkilöstökomitea olivat kaikki valinneet edustajansa komiteaan.

3 Valintakomitea hyväksyi tämän jälkeen menettelysäännöt, joiden mukaan se toteuttaisi tehtävänsä, ja päätti kaksivaiheisesta valintamenettelystä. Valintakomitea päätti yksimielisesti 17.6.1992 pidetyssä kokouksessaan, että kansalliset työryhmät toimittaisivat esikarsinnan taiteilijoiden henkilökohtaisten asiakirjatietojen perusteella ja että ne valitsisivat kolme taiteilijaa kustakin jäsenvaltiosta kilpailun toiseen vaiheeseen. Valintakomitea päätti myös, että kilpailun toiseen vaiheeseen valittujen taideteosehdotusten perusteella valittaisiin vähintään yksi taiteilija kustakin jäsenvaltiosta.

4 Valintakomitean hyväksymät kilpailusäännöt vahvistettiin neuvostossa 25.1.1993. Näiden sääntöjen 1 kohdan mukaan "kilpailu järjestetään kuvataiteen alalla ja se on avoin kaikille taiteilijoille, jotka ovat Euroopan yhteisöjen jäsenvaltioiden kansalaisia ja sijoittautuneet jonkun jäsenvaltion alueelle". Samassa kohdassa tarkennetaan lisäksi, että "neuvoston tavoitteena on toteuttaa 12—18 taideteosta, joiden aiheena on ihmisten välinen yhteenkuuluvuus ja yhteisymmärrys Euroopan yhteisöjen jäsenvaltioissa vallitsevien nykytaiteen suuntausten mukaisesti". Kilpailusääntöjen 2 kohdan mukaan "kyseessä on kaksivaiheinen kilpailu, jonka ensimmäisessä vaiheessa annetaan hakuilmoitus, jonka tarkoituksena on alustavasti karsia henkilökohtaisten hakemusasiakirjoista ilmenneiden ansioiden perusteella rajoitettu määrä

taiteilijoita ja jonka toisessa vaiheessa järjestetään ehdotuskilpailu, jonka perusteella valitaan ensimmäisessä vaiheessa hyväksyttyjen taiteilijoiden joukosta ne, joiden taideteokset toteutetaan rakennukseen sijoittamista varten".

5 Kilpailusääntöjen 4 kohdan a alakohdan mukaan valintakomiteassa on varsinaisia jäseniä ja varajäseniä, saman kohdan c alakohdan mukaan "valintakomitea valitsee kansalliset työryhmät. Kaikissa työryhmissä on oltava kutakin jäsenvaltiota edustava varsinainen jäsen ja varajäsen sekä näiden yhteisesti valitsemat arvioijat". Kilpailusäännöissä vahvistetaan valintakomitean viidentoista varsinaisen jäsenen ja viidentoista varajäsenen luettelo. Sääntöjen 7 kohdan c alakohdan mukaan "kansalliset työryhmät tekevät jätettyjen hakemusten perusteella ehdotuksen kilpailun toiseen vaiheeseen hyväksyttävistä taiteilijoista luetteloiden heidät paremmuusjärjestyksessä. Valintakomitea valitsee kansallisten työryhmien laatimien listojen perusteella enintään 36 taiteilijaa kilpailun toiseen vaiheeseen".

6 Neuvosto julkaisi 30.1.1993 ilmoituksen avoimesta taiteilijakilpailusta 93/S 21-3373/FR (EYVL S 21, s. 48) ehdotuksien saamiseksi neuvoston uuteen Brysselissä sijaitsevaan rakennukseen sijoitettavista taideteoksista. Ilmoituksessa toistettiin kilpailusääntöjen keskeiset, edellä tämän tuomion 4 ja 5 kohdissa selostetut määräykset, ja mainittiin siitä, että kaikille halukkaille lähetettäisiin pyydettäessä kilpailusäännöt.

7 Todettuaan, että noin 1 500 taiteilijaa oli jättänyt hakemuksen, valintakomitea päätti kokouksessaan 28.10.1993, "että kansallisten työryhmien esikarsinnan perusteella laadittaisiin lista, jossa olisi kolme taiteilijaa kustakin jäsenvaltiosta — — ja että tämä lista alistettaisiin valintakomitean kirjalliseen käsittelyyn, jotta se voisi antaa arvionsa esikarsinnasta marraskuun loppuun mennessä — — ja että toiseen

vaiheeseen hyväksytyn 36 taiteilijan hakemukset ovat saatavilla neuvoston pääsihteeristön tiloissa valintakomitean jäsenten arviointia varten". Jokainen jäsenvaltiota edustava komitean jäsen antoi sen jälkeen kansallisten työryhmien arviointeihin perustuvan kolmen taiteilijan nimet käsittävän listan.

8 Valintakomitean 28.10.1993 tekemän päätöksen täytäntöönpanemiseksi komitean jäsenille lähetettiin 23.11.1993 teleksillä lista 36:sta toiseen vaiheeseen hyväksytystä taiteilijasta. Teleksin sanoman mukaan "lista katsotaan hyväksytyksi sellaisenaan kirjallisessa menettelyssä, ellei valintakomitean jäsenten enemmistö esitä huomautuksiaan sitä vastaan 7.12.1993 mennessä. Tässä yhteydessä pyydetään kiinnittämään huomiota siihen, että ehdotuksensa tehneiden taiteilijoiden hakemukset ovat saatavilla neuvoston pääsihteeristön tiloissa — — ."

9 Elena Candiotte jätti hakemuksen osallistuakseen kilpailuun. Neuvosto ilmoitti hänelle 14.1.1994 lähettämällään kirjeellä, että hänen hakemuksensa oli hylätty. Hylkäämispäätös kuului seuraavasti: "Neuvoston uuteen rakennukseen sijoitettavien taideteosten valintakomitea on 28.10.1993 pidetyssä kokouksessaan valinnut 36 taiteilijaa kilpailun toiseen vaiheeseen. Pahoittelemme, ettei hakemustanne ole hyväksytty jatkoon tässä karsinnassa."

10 Taiteilijoiden lopullisesta valinnasta tehtiin Brysselissä 18.5.1994 päätös, jolla myös kilpailu päätettiin.

Asian käsittely ja asianosaisten vaatimukset

11 Näiden tosiseikkojen johdosta Elena Candiotte nosti 16.3.1994 nyt käsiteltävänä olevan kanteen yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon jättämällään kirjelmällä.

12 Samana päivänä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamossa kirjattiin saapuneeksi erillinen kilpailuilmoitusta seuranneen menettelyn ja erityisesti valintakomitean toiminnan keskeyttämistä koskeva kantajan hakemus.

13 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 6.4.1994 saapuneella kirjelmällä neuvoston henkilöstökomitean puheenjohtaja Jacqueline Willems ja 21 komitean jäsentä pyysivät saada esiintyä pääasiassa sekä välitoimia koskevassa asiassa väliintulijoina tukeakseen kantajan vaatimuksia.

14 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi asiassa T-108/94 R, Candiotte v. neuvosto, 2.5.1994 antamallaan määräyksellä (Kok. 1994, s. II-249) välitoimihakemuksen ja siihen liittyneen väliintulohakemuksen.

15 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen neljännen jaoston puheenjohtajan asiassa T-108/94, Candiotte v. neuvosto, 10.10.1994 antamalla määräyksellä (Kok. 1994, s. II-863) hylättiin pääasiaa koskenut väliintulohakemus.

16 Esittelevän tuomarin tultua määrätyksi viidenteen jaostoon, siirrettiin myös pääasian käsittely tähän jaostoon.

17 Esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin (viides jaosto) päätti toimittaa suullisen käsittelyn ja ryhtyä tiettyihin prosessinjohtotoimiin työjärjestyksen 64 artiklan nojalla pyytäen neuvostoa toimittamaan tietyt asiakirjat ja pyytäen asianosaisia esittämään kantansa suullisessa käsittelyssä tiettyjen kantajan vaatimusten tutkittavaksi ottamisen edellytyksistä. Vastatessaan

ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen pyyntöön neuvosto toimitti 25.10.1995 sille 12.6.1989 tekemiensä päätösten tekstit ja kopion valintakomitean jäsenille 23.11.1993 lähettämästään teleksistä.

18 Asianosaisten lausumat ja vastaukset ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kysymyksiin kuultiin 9.11.1995 pidetyssä istunnossa.

19 Kantaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— toteaa, että kanne täyttää tutkittavaksi ottamisen edellytykset ja että se on perusteltu;

— kumoaa

— taiteilijakilpailun 93/S 21-3373/FR valintakomitean yhteisöjen neuvoston nimissä tekemän päätöksen, joka on annettu kantajalle tiedoksi 14.1.1994 päivätyllä kirjeellä ja jonka mukaan kantajaa ei hyväksytty kilpailun toiseen vaiheeseen;

— valintakomitean päätöksen, jolla kansalliset työryhmät valtuutettiin suorittamaan kunkin maan alueelle sijoittautuneiden taitelijoiden esikarsinta;

— valintakomitean päätöksen, jolla kussakin jäsenvaltiossa toimitettavassa esikarsinnassa hyväksyttävien taiteilijoiden lukumääräksi vahvistettiin kolme;

— valintakomitean päätöksen, jonka mukaan ilman enempää arviointia laadittiin lista kilpailun toiseen vaiheeseen hyväksytyistä taiteilijoista;

— velvoittaa neuvoston maksamaan symbolisen yhden ecun vahingonkorvauksen;

— velvoittaa neuvoston korvaamaan oikeudenkäyntikulut kokonaisuudessaan välitoimia koskevasta oikeudenkäynnistä aiheutuneet kulut mukaan lukien.

20 Neuvosto vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— hylkää kanteen;

— hylkää vahingonkorvausvaatimuksen;

— velvoittaa kantajan korvaamaan asian käsittelystä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa aiheutuneet oikeudenkäyntikulut.

Lisäksi neuvosto pyytää samalla, mikäli ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hyväksyy kanteen, että se antaisi määräyksen tarpeellisiin toimenpiteisiin ryhtymisestä niiden kilpailun voittaneiden taiteilijoiden oikeutettujen etujen suojelemiseksi, joiden taideteokset on todennäköisesti jo toteutettu ja jopa sijoitettu uuteen rakennukseen silloin, kun tuomio annetaan.

Riita-asian kohteena olevat tosiseikat

21 Kantaja täsmensi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa toimitetussa suullisessa käsittelyssä, että hänen kumoamisvaatimuksensa koski vain sitä kantajalle

14.1.1994 tiedoksiannettua valintakomitean päätöstä, jossa häntä ei hyväksytty riidanalaisen kilpailun toiseen vaiheeseen, eikä hän vaadi kolmen muun sellaisenaan itsenäisen päätöksen kumoamista: eli päätöksen, jolla valintakomitea valtuutti kansalliset työryhmät toimittamaan kunkin maan alueelle sijoittuneiden taiteilijoiden hakemusten esikarsinnan; päätöksen, jolla vahvistettiin kussakin jäsenvaltiossa toimitettavassa esikarsinnassa hyväksyttävien taiteilijoiden lukumääräksi kolme; ja päätöksen, jolla hyväksyttiin ilman enempää arviointia lista toiseen vaiheeseen hyväksyttävistä taiteilijoista. Kantaja selitti, vetoavansa näiden kolmen päätöksen lainvastaisuuteen vain perustellakseen vaatimustaan sen valintakomitean päätöksen kumoamiseksi, jolla hänen osallistumisensa kilpailun toiseen vaiheeseen hylättiin. Esitetyn perusteella ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että kumoamisvaatimuksen kohteena on valintakomitean viimeinen, 14.1.1994 hakijalle lähetetyllä kirjeellä tiedoksiannettu päätös.

Pääasia

Kumoamisvaatimukset

22 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, kuten kantaja on suullisessa käsittelyssä myöntänyt, että kantajan esittämät kolme kanneperustetta muodostavat tosiasiassa vain yhden kolmiosaisen perusteen, joka perustuu valintamenettelyn lainvastaisuuteen kilpailusääntöjen rikkomisen vuoksi. Ensimmäinen osa perustuu kilpailusääntöjen rikkomiseen siksi, että valintakomitea valtuutti kansalliset työryhmät toimittamaan kunkin maan alueelle sijoittautuneiden taiteilijoiden esikarsinnan, vaikka niillä ei ole ollut mahdollisuutta tutustua muihin jäsenvaltioihin sijoittautuneiden taiteilijoiden hakemuksiin; toinen osa perustuu kilpailusääntöjen rikkomiseen siksi, että valintakomitea on omavaltaisesti vahvistanut kustakin jäsenvaltiosta esikarsinnassa hyväksyttävien taiteilijoiden lukumääräksi kolme; kolmas osa perustuu kilpailusääntöjen rikkomiseen siksi, että valintakomitean päätös, jolla kantaja karsiutui kilpailusta, tehtiin, vaikka neljätoista valintakomitean viidestätoista jäsenestä ei ollut tutkinut kantajan hakemusta.

Ensimmäinen osa: kilpailusääntöjen rikkominen siksi, että valintakomitea valtuutti kansalliset työryhmät toimittamaan kunkin maan alueelle sijoittautuneiden taiteilijoiden esikarsinnan

Asianosaisten väitteet

23 Kantaja väittää, että taiteilijoiden esikarsinnassa käytetty menettely on ollut lainvastainen siksi, että valintakomitea on kilpailusääntöjä rikkoen valtuuttanut kunkin kansallisen työryhmän suorittamaan kunkin maan alueelle sijoittautuneiden taiteilijoiden esikarsinnan.

24 Kantaja esittää, että niin neuvoston 12.6.1989 tekemän päätöksen kuin kilpailusääntöjenkin mukaan taideteosten valinnasta olisi pitänyt päättää kollegiaalisesti. Kantaja katsoo, että valintakomitea on päättänyt muuttaa alun perin kilpailusäännöissä määrättyä valintamenettelyä voidakseen valtuuttaa kansalliset työryhmät toimittamaan lopullisen esikarsinnan kolmen hakijan valitsemiseksi.

25 Vaikka kantaja myöntää, että kyseinen päätös on tehty hakijoiden suuren määrän vuoksi, hän väittää, että 36 taiteilijan valintaa ei suorittanut valintakomitea, joka ei tosiasiallisesti voinut vertailla hakijoiden hakemuksia, vaan itse asiassa esivalinnan suorittanut kansallinen työryhmä alueelleen sijoittautuneista taiteilijoista valintakomitean rajoittuessa vahvistamaan sellaisenaan näiden ryhmien laatimat listat.

26 Kantaja väittää, että yhteisöjen tuomioistuimen kilpailuja koskevan oikeuskäytännön mukaisesti valintalautakunta voi valtuuttaa muun elimen hoitamaan tehtäviään tai käyttää työssään avustajia edellyttäen kuitenkin, että säilyttäen itsellään

lopullisen päätösvallan ja määräten itsenäisesti arviointiperusteista, valintalautakunta vastaa koko ajan toimenpiteiden valvonnasta (julkisasiamies Warnerin ratkaisuehdotus, asia 90/74, Deboeck v. komissio, tuomio 16.10.1975, Kok. 1975, s. 1123; asia 122/77, Agneessens ym. v. komissio, tuomio 26.10.1978, Kok. b1978, s. 2085 ja asia 40/86, Kolivas v. komissio, tuomio 16.6.1987, Kok. 1987, s. 2643). Kantajan mukaan valintakomitea ei ole vastannut kansallisten työryhmien valintatoimenpiteiden valvonnasta eikä määrännyt hakijoiden arviointiperusteista tehtäviensä ja velvollisuuksiensa mukaisesti. Käyttämällä kansallisuutta arviointiperusteena valintakomitea on kantajan mukaan rikkonut myös ensimmäiseen vaiheeseen ilmoittautuneiden hakijoiden yhdenvertaisen kohtelun periaatetta.

27 Neuvosto väittää, että valintakomitea on toiminut 12.6.1989 annetun neuvoston päätöksen mukaisesti eikä näin ylittänyt sille osoitettua laajaa toimivaltaa järjestää kyseessä oleva kilpailu. Se, että kolmen hakijan kansallinen esikarsinta toteutettiin valtuuttamalla kansalliset työryhmät arvioimaan maansa kansalaisten hakemukset, soveltui neuvoston näkemyksen mukaan erityisen hyvin neuvoston pääsihteeristölle 30.1. ja 30.6.1993 välisenä aikana saapuneiden 1 500 hakemuksen käsittelyyn.

28 Neuvoston mukaan ei voida väittää, että valintakomitea olisi muuttanut valintamenettelyn sääntöjä menettelyn aikana, sillä kilpailun kaksivaiheista menettelyä, jonka valintakomitea oli vahvistanut vuoden 1992 kesä- ja marraskuussa, noudatettiin yksityiskohtaisesti. Neuvosto huomauttaa, että valintakomitean jäsenet olivat kaikki hyväksyneet nämä menettelymuodot. Lisäksi neuvosto katsoo, että mahdollisuus valita 36 taideteoksesta kilpailun toisessa vaiheessa hyväksyttävät teokset jätti valintakomitealle riittävän harkinta- ja päätöksentekovallan.

29 Mitä tulee kantajan esittämään selvitykseen yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä, neuvosto katsoo ensiksikin, että kilpailujen valintalautakuntia koskevan oikeuskäytännön soveltuvuus taideteoksia valitsemaan asetettuun valintakomiteaan

on kyseenalaista, ja vaikka tietty analogia voisikin olla mahdollista käsiteltävänä olevassa asiassa, valintakomitea oli kuitenkin pidättänyt itselleen sille osoitetun lopullisen harkintavallan niiden 18 taiteilijan valitsemiseksi, joita pyydettäisiin toteuttamaan teoksensa. Lopuksi neuvosto katsoo, ettei yhdenvertaisen kohtelun periaatetta ole rikottu, sillä kaikkiin hakijoihin yhdenmukaisesti sovellettavissa kilpailusäännöissä taiteilijoiden taideteoksia koskeville ehdotuksille määrättiin yksi yhteinen aihe.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi

30 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että vedotessaan yhteisöjen julkishallinnossa henkilöstön palvelukseen ottamisessa käytettävien kilpailujen valintakomiteoiden kokoonpanoa koskevaan oikeuskäytäntöön, kantaja väittää valintakomitean jättäneen tosiasiallisesti valvomatta kansallisten työryhmien suorittamaa esikarsintaa rajoittuen vain vahvistamaan sellaisenaan kunkin kansallisen työryhmän esittämät listat. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen mukaan kyseinen oikeuskäytäntö ei kuitenkaan sovellu käsiteltävänä olevaan asiaan. Hallintorakennukseen sijoitettavaksi tarkoitettujen taideteosten valinta ja henkilöstön palvelukseen ottaminen ovat sisällöltään ja tavoitteiltaan niin erilaisia, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen on mahdotonta analogian avulla soveltaa taiteilijakilpailuun yhteisöjen henkilöstöä koskevia periaatteita.

31 Käsiteltävänä olevassa asiassa on ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen mukaan kysymys siitä, noudatettiinko kilpailun ensimmäisen vaiheen esikarsinnassa säännönmukaista menettelyä. Kantaja ei näet riidanalaisessa asiassa kiistä neuvoston valintakomitealle osoittamien valtuuksien ulottuvuutta eikä kilpailusääntöjen lainmukaisuutta. Hän katsoo kuitenkin, että hyväksytyistä säännöksistä käy kokonaisuutena ilmi, että toiseen vaiheeseen hyväksyttyjen hakijoiden valinta kuului valintakomitean yksinomaiseen toimivaltaan. Tästä syystä on selvitettävä, rikkooko se, että esikarsinta toiseen vaiheeseen hyväksyttävistä taiteilijoista toimitettiin kansallisissa työryhmissä, kilpailumenettelyn eri vaiheita varten hyväksyttyjä sääntöjä.

32 On syytä korostaa ensiksikin, kuten neuvosto perustellusti esittää, että valintakomitealle oli osoitettu laaja toimivalta kilpailun järjestämiseksi, kuten ilmenee erityisesti 12.6.1989 tehdystä neuvoston päätöksestä, jolla valintakomitea valtuutettiin päättämään taideteosten valinnassa käytettävästä menettelystä, ja että sillä oli valta sopeuttaa valitsemansa menettelymuoto olosuhteiden edellyttämällä tavalla. Käsiteltävänä olevan asian kaltaisissa tilanteissa, kun päätökset perustuvat laajaan toimivaltaan, on yhteisöjen tuomioistuinten rajoituttava tutkimaan onko kyseessä tosiseikkojen ilmeisen virheellinen arviointi, selvä päätöksentekoa sääntelevien määräysten rikkominen tai harkintavallan väärinkäyttö (ks. yhdistetyt asiat 83/76, 94/76, 4/77, 15/77 ja 40/77, HNL ym. v. neuvosto ja komissio, tuomio 25.5.1978, Kok. 1978 s. 1209, 6 kohta; asia 188/85, Fediol v. komissio, tuomio 14.7.1988, Kok. 1988, s. 4193, 6 kohta ja yhdistetyt asiat T-17/90, T-28/91 ja T-17/92, Camara Alloisio ym. v. komissio, tuomio 15.7.1993, Kok. 1993, s. II-841, 90 kohta).

33 On todettava, että kilpailusääntöjen nojalla voitiin muodostaa kansalliset työryhmät ja antaa niiden tehtäväksi laatia paremmuusjärjestykseen perustuva lista kilpailun toiseen vaiheeseen ehdotettavista taiteilijoista. Tämä kilpailusääntöjen määräys on valintakomitean kokouksessaan 17.6.1992 tekemän päätöksen mukainen, jolloin valintakomitean jäsenten kesken sovittiin siitä, että kansalliset työryhmät toimittaisivat taiteilijoiden henkilökohtaisiin asiakirjatietoihin perustuvan esikarsinnan. Tästä syystä se, että kansalliset työryhmät valtuutettiin toimittamaan esikarsinta, ei millään tavoin riko kilpailusääntöjä ja on täysin valintakomitean tekemien päätösten mukaista.

34 Edelleen on huomautettava, että kansallisiin työryhmiin kuului sekä varsinaisia jäseniä että varajäseniä — jotka kuuluivat valintakomiteaan — sekä heidän valitsemiaan arvioijia, minkä vuoksi kansallisten työryhmien piti välttämättä tuntea kilpailua sääntelevät periaatteet, sen tarkoitus ja tavoitteet, eli valita taideteoksia jotka kuvaavat "ihmisten välistä yhteenkuuluvuutta ja yhteisymmärrystä Euroopan yhteisöjen jäsenvaltioissa vallitsevien nykytaiteen suuntausten mukaisesti". (Ks. kilpailusääntöjen 1 kohta, joka on toistettu tuomion 4 kohdassa.)

35 On myös todettava, ettei neuvoston 12.6.1989 tekemällä päätöksellä eikä kilpailusäännöissä määrätty kansallisissa työryhmissä laadittavalle listalle valittavien taiteilijoiden lukumäärää. Kun kilpailusääntöjen mukaan valintakomitean piti kansallisten työryhmien tekemien listojen perusteella valita enintään 36 taiteilijaa osallistumaan kilpailun toiseen vaiheeseen, ei mikään estänyt kansallisia työryhmiä esittämästä kolme taiteilijaa käsittäviä listoja, minkä perusteella valintakomitea saattoi hyväksyä enimmäismäärän eli 36, on kyseessä erittäin sopiva menettelymuoto — neuvoston esittämän selvityksen mukaisesti — kun otetaan huomioon, että valintakomitealle saapuneiden hakemusten määrä nousi 1 500:aan.

36 Lisäksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että kansallisten työryhmien suorittaman esikarsinnan jälkeen valintakomitea tutki karsinnan läpäisseiden taiteilijoiden hakemukset ja päätti hyväksyä 36 toiseen vaiheeseen valittua taiteilijaa käsittävän listan. Valintakomitea päättikin kokouksessaan 28.10.1993, että kukin työryhmä esittäisi suoritetun esikarsintatyön perusteella lopullisen 3 taiteilijaa käsittävän ehdotuksen ja että tämä lista alistettaisiin valintakomitean käsiteltäväksi kirjallisena, jotta sen jäsenet voisivat lausua mielipiteensä siitä marraskuun loppuun mennessä ja että tätä varten toiseen vaiheeseen valitun 36 taiteilijan kilpailuhakemukset olisivat saatavilla neuvoston pääsihteeristön tiloissa, jotta jokainen valintakomitean jäsen voisi niihin halutessaan tutustua. Tämän jälkeen valintakomitean jäsenille lähetettiin 23.11.1993 teleksi, jossa lueteltiin 36 toiseen vaiheeseen esitettävää taiteilijaa ja jossa mainittiin, että "lista katsottaisiin hyväksytyksi sellaisenaan kirjallisessa menettelyssä, ellei valintakomitean jäsenten enemmistö esitä huomautuksiaan sitä vastaan 7.12.1993 mennessä". Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että valintakomitean jäsenillä on ollut koko ajan mahdollisuus tutustua taiteilijoiden hakemuksiin, esittää varaumansa jokaista hakijaa vastaan ja tarvittaessa vastustaa tehtyjä valintoja. Kun valintakomitean enemmistö ei ollut esittänyt huomautuksia esitettyä 36 taiteilijan listaa vastaan, se hyväksyttiin sellaisenaan 7.12.1993.

37 Edellä esitetystä seuraa, että valintakomitea itse päätti 36 taiteilijaa käsittävän listan laatimisesta kansallisten työryhmien toimittaman esikarsinnan perusteella ja toimi siten kilpailusääntöjen sekä omien päätöstensä mukaisesti.

38 Siten kanneperuste on tältä osin hylättävä.

Toinen osa: kilpailusääntöjen rikkominen siksi, että valintakomitea on vahvistanut kustakin jäsenvaltiosta esikarsinnassa hyväksyttävien taiteilijoiden lukumääräksi kolme

Asianosaisten väitteet

39 Kantaja väittää, että valintakomitean päätös, jolla omavaltaisesti vahvistetaan kustakin jäsenvaltiosta esikarsinnassa hyväksyttävien taiteilijoiden lukumääräksi kolme, rikkoo kilpailusääntöjä. Hän väittää, etteivät kilpailusäännöt salli kilpailussa hyväksytyksi tulleiden valitsemista kansallisuuden perusteella ja että tämänkaltainen maantieteelliseen jakautumaan perustuva arviointikriteeri on niin kilpailun hengen kuin kilpailusääntöjen 7 artiklan c kohdan vastaista, jossa määrätään, että kukin kansallinen työryhmä esittää tehtyjen hakemusten perusteella listan kilpailun toiseen vaiheeseen hyväksyttävistä taiteilijoista paremmuusjärjestyksessä ja valintakomitea valitsee kansallisten työryhmien laatimien listojen perusteella enintään 36 taiteilijaa osallistumaan toiseen vaiheeseen.

40 Neuvosto muistuttaa, että valintakomitealle osoitettiin laaja toimivalta kilpailun järjestämiseksi. Siksi se, että valintakomitea katsoi sopivaksi hyväksyä ainakin yhden taiteilijan kustakin jäsenvaltiosta ja ryhtyi sen mukaisesti tarpeellisiksi katsomiinsa toimenpiteisiin, osoittaa neuvoston näkemyksen mukaan ymmärrettävissä olevaa poliittiseen harkintaan perustuvaa ratkaisukykyä, kun kyseessä oli taideteosten sijoittaminen neuvoston kokouksille tarkoitettuun rakennukseen. Neuvosto katsoo, että kun kansallisille työryhmille annettiin tehtäväksi esittää lista kilpailun toiseen vaiheeseen hyväksyttävistä taiteilijoista, on johdonmukaista, että nämä saattoivat tehdä valintansa vain oman maansa kansalaisista ja että 12 jäsenvaltion yhteisössä sellainen kilpailusääntöjen määräys, jonka mukaan valintakomitea vahvistaa enintään 36 taiteilijaa valituiksi kansallisten työryhmien esittämien listojen perusteella, edellyttää kolmen taiteilijan valitsemista kustakin jäsenvaltiosta.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

41 Mitä tulee ensiksikin siihen, että kansallisten työryhmien toimittaman esikarsinnan läpäisseiden taiteilijoiden lukumääräksi vahvistettiin kolme, on muistettava, että tämän tuomion 32—38 kohdassa katsotaan, että valintakomitean päätös, jolla kansallisten työryhmien esittämien kolme taiteilijaa käsittävien listojen perusteella kilpailun toiseen vaiheeseen valituiksi tulleiden taiteilijoiden lukumäärän vahvistaminen 36:ksi tehtiin kilpailusääntöjä noudattaen. Siksi tätä kantajan väitettä ei voida hyväksyä.

42 Kun tämän jälkeen on kysymys valituiksi tulleiden jakautumisesta kansallisuutensa perusteella, on muistettava, että valintakomitealle oli osoitettu laaja toimivalta kilpailun kulun järjestämiseksi. Niinpä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tulee rajoittua tutkimaan vain sitä, onko valintakomitean työskentelyä sääntöleviä määräyksiä rikottu.

43 Aluksi on todettava, ettei neuvoston 12.6.1989 tekemässä päätöksessä eikä kilpailusäännöissä mainita maantieteellistä jakautumaa esivalinnan arviointiperusteena. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että sellaisen säännön puuttuessa, joka asettaisi tällaisen perusteen tai estäisi sen käyttämisen, valintakomitealla oli oikeus sille osoitetun laajan toimivallan perusteella päättää kilpailun menettelymuodoista niin esikarsinnassa kuin lopullisessa valinnassakin parhaaksi katsomallaan tavalla. Tässä yhteydessä on syytä painottaa, että valintakomitea itse päätti 17.6.1992 pitämässään kokouksessa valtuuttaa kansalliset työryhmät toimittamaan taiteilijoiden esikarsinnan, vahvistaa kustakin jäsenvaltiosta toiseen vaiheeseen hyväksyttyjen taiteilijoiden lukumääräksi kolme ja valita toiseen vaiheeseen hyväksytyistä taideteoksia koskevista ehdotuksista vähintään yhden kustakin jäsenvaltiosta.

44 Edelleen on muistettava, että kilpailun tavoitteena oli toteuttaa "12—18 taideteosta, joiden aiheena on ihmisten välinen yhteenkuuluvuus ja yhteisymmärrys Euroopan yhteisöjen jäsenvaltioissa vallitsevien nykytaiteen suuntausten mukaisesti" (kilpailusääntöjen 1 kohta, ks. edellä 4 kohdassa). Tämä sanamuoto on ymmärrettävä

siten, että tarkoituksena on varmistaa, että kaikissa jäsenvaltioissa vallitsevat taiteelliset suuntaukset ovat edustettuina, etenkin "päätöksentekomenettelyä" koskevan kilpailusääntöjen 8 artiklan c kohdan mukaan siten, että kilpailun toisessa vaiheessa valitaan lopuksi vähintään 12 taiteilijaa 12 jäsenvaltion yhteisöstä.

45 Näillä perusteilla päädytään toteamaan, että vahvistaessaan esikarsinnassa toiseen vaiheeseen valittujen taiteilijoiden lukumääräksi kolme kutakin jäsenvaltiota kohden, valintakomitea ei ole millään tavoin rikkonut kilpailusääntöjen sanamuotoa tai tavoitteita.

46 Näin kanneperusteen toinenkin osa on hylättävä.

Kolmas osa: kilpailusääntöjen rikkominen siksi, että päätös, jolla kantajan hakemus hylättiin, oli tehty menettelymääräyksiä rikkoen

Asianosaisten väitteet

47 Kantaja väittää, että vain se valintakomitean jäsen, joka kuului vastaavaan kansalliseen työryhmään, oli tutkinut hänen hakemuksensa. Kantajan mukaan valintakomitea ei suorittanut kilpailun toiseen vaiheeseen hyväksyttyjen 36 taiteilijan valintaa, sillä se ei olisi edes pystynyt tutkimaan hakijoiden hakemuksia vertailevasti, koska ne oli toimitettu suoraan kansallisille työryhmille. Valintakomitea ei näin tehdessään vastannut valintamenettelyn valvonnasta rajoittuen vain enemmistöpäätöksellä vahvistamaan sellaisenaan kansallisesti toimitetun karsinnan.

48 Neuvoston mukaan kilpailun menettelysäännöt, eritoten esikarsinnan toimittamisen siirtäminen kansallisille työryhmille, hyväksyttiin valintakomiteassa yksimielisesti vuoden 1992 kesä- ja marraskuussa pidetyissä kokouksissa sillä tavoin, että pääsihteeristöä ja henkilöstökomiteaa edustavien lautakunnan jäsenten täytyi olla tietoisia siitä, etteivät he voisi osallistua kansallisten työryhmien toimittamaan esikarsintaan. Neuvoston käsityksen mukaan valintakomitea säilytti kuitenkin joka tapauksessa toimenpiteiden valvontavallan itsellään ja vaikka se olikin valtuuttanut muodostamansa kansalliset työryhmät suorittamaan 36 taiteilijan esikarsinnan 1 500 hakemuksen joukosta, sille kuului yksinomaisesti kilpailussa lopullisesti hyväksyttävien taiteilijoiden valinta.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

49 On muistettava, kuten tämän tuomion 32—38 kohdassa todetaan, että niin kansallisten työryhmien valtuuttamisesta esikarsinnan suorittamiseen kuin kilpailun toiseen vaiheeseen hyväksyttävien taiteilijoiden listan laatimisestakin päätettiin valintakomiteassa eikä kansallisissa työryhmissä ja että nämä päätökset ovat kilpailusääntöjen sekä valintakomitean päätösten mukaisia.

50 Se, että kantajan hakemus käsiteltiin vastaavassa kansallisessa työryhmässä, johtuu näin siitä, että esikarsinnan suorittaminen päätettiin siirtää kansallisille työryhmille, minkä ei voida katsoa olevan kilpailusääntöjen vastaista. Lisäksi on muistettava, että valintakomitea — jolla oli käytettävissään jokaisen taiteilijan eli myös kantajan, hakemus — laati listan kilpailun toiseen vaiheeseen osallistuvista taiteilijoista, jolloin Candiotten hakemus hylättiin valintakomitean, ei vain joidenkin sen jäsenten päätöksellä.

51 Kanneperusteen kolmas osa ja sen myötä koko kanneperuste on siten hylättävä.

Oikeudenkäyntikulujen korvausvaatimus

Asianosaisten väitteet

52 Kantaja väittää, että karsiuduttuaan kilpailun toisesta vaiheesta lainvastaisen menettelyn vuoksi, hänelle on aiheutunut huomattavaa vahinkoa erityisesti kilpailun, varsinkin rakennuksen avajaisjuhlallisuuksien yhteydessä, saaman suuren huomion ja julkisuuden vuoksi. Lisäksi kantaja huomauttaa, että edellä mainitussa 2.5.1994 annetussa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentin määräyksessä arvioidaan vain väliaikaisten ja kiireellisten toimenpiteiden myöntämisedellytyksiä.

53 Neuvosto väittää puolestaan, että Candiottelle aiheutunut vahinko on näennäinen, sillä ei voida varmasti osoittaa, että hänet olisi valittu yhdeksi kilpailun voittajista eikä vahinko poikkeaisi muutoinkaan siitä vahingosta, mikä aiheutui kaikille ensimmäisessä vaiheessa karsiutuneille. Neuvosto katsoo lisäksi, että 2.5.1994 annetun ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentin määräyksen 28 kohdassa vahvistetaan tämänkaltainen kanta väitetyn vahingon todellisuudesta.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

54 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin muistuttaa, että voidakseen vaatia vahingonkorvausta, kantajien on vakiintuneen oikeuskäytännön mukaisesti osoitettava, että yhteisöjen toimielin on toiminut virheellisesti, että vahinko on todellinen ja

arvioitavissa oleva sekä että väitetty vahinko on virheen kausaalinen seuraus (asia C-308/87, Grifoni v. Euratom, tuomio 27.3.1990, Kok. 1990, s. I-1203, 6 kohta; yhdistetyt asiat C-258/90 ja C-259/90, Pesquerías De Bermeo ja Naviera Laida v. komissio, tuomio 7.5.1992, Kok.1992, s. I-2901, 42 kohta ja asia C-146/91, KYDEP v. neuvosto ja komissio, tuomio 15.9.1994, Kok. 1994, s. I-4199, 19 kohta). Edellä esitetyn johdosta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että kilpailumenettelyssä on noudatettu asetettuja määräyksiä ja menettely on ollut lainmukainen ilman, että neuvoston voitaisiin katsoa syyllistyneen minkäänlaiseen virheeseen.

55 Näillä perusteilla kantajan vaatimukset väitetyn vahingon korvaamiseksi on hylättävä.

Oikeudenkäyntikulut

56 Työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan hävinnyt asianosainen velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, mikäli sitä on vaadittu. Koska kantaja on hävinnyt asian ja neuvosto on vaatinut kantajaa korvaamaan aiheutuneet oikeudenkäyntikulut, kantaja velvoitetaan korvaamaan neuvoston oikeudenkäyntikulut kokonaisuudessaan välitoimia koskevasta oikeudenkäynnistä aiheutuneet kulut mukaan lukien.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN
(viides jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) Kanne hylätään.

2) Kantaja velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut kokonaisuudessaan välitoimia koskevasta oikeudenkäynnistä aiheutuneet kulut mukaan lukien.

Schintgen García-Valdecasas Azizi

Julistettiin Luxemburgissa 16 päivänä tammikuuta 1996.

H. Jung R. Schintgen

kirjaaja viidennen jaoston puheenjohtaja